Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай қызмет көрсету саласының колледжі» КМҚК

КЕЛІСІЛДІ
Қостанай облысы әкімдігі
білім басқармасының
«Қостанай қызмет көрсету саласының
колледжі» КМҚК бастауыш кәсіподақ
ұйымының төрағасы
_____ Е.А Бимаганбетов.
2026 ж. «01» 09

БЕКІТЕМІН
Қостанай облысы әкімдігі
білім басқармасының
«Қостанай қызмет көрсету саласының
колледжі» КМҚК
директоры
_____ Д.Б. Жанарстанова
2026 ж. «01» 09

КОЛЛЕДЖДІҢ СЛЕСАРЬ-САНТЕХНИГІНЕ АРНАЛҒАН ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ БОЙЫНША НҰСҚАУЛЫҚ

1. Жалпы ережелер

1.1. Осы нұсқаулық ҚР Еңбек кодексіне, еңбекті қорғау жөніндегі нормативтік актілерге сәйкес әзірленген және колледждің слесарь-сантехнигі үшін орындауға міндетті болып табылады.
1.2. Осы нұсқаулықтың мақсаты – сантехникалық профильдегі жұмысшының қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз ету, өндірістік жарақаттанудың, кәсіби аурулардың алдын алу, сондай-ақ колледждің сумен жабдықтау, жылыту және кәріз жүйелеріне қызмет көрсету, оларды жөндеу және пайдалану жұмыстарын тиімді әрі қауіпсіз орындау.
1.3. Слесарь-сантехник лауазымына 18 жасқа толмаған, міндетті медициналық тексеруден, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша кіріспе және бастапқы нұсқамалардан өткен, сондай-ақ осы нұсқаулықпен танысқан тұлғалар жіберіледі.
1.4. Слесарь-сантехник колледждің ішкі еңбек тәртібі ережелерін, еңбекті қорғау талаптарын, санитариялық-гигиеналық нормалар мен өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтауға тиіс.
1.5. Осы нұсқаулықтың талаптарын бұзғаны үшін жауапкершілік ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкес айқындалады.

2. Жұмыс басталғанға дейінгі қауіпсіздік талаптары

2.1. Жұмысты бастар алдында слесарь-сантехник еңбекті қорғау, өрт қауіпсіздігі және алғашқы көмек көрсету бойынша қажетті нұсқамадан өтуі тиіс.
2.2. Жұмыс орнының, слесарлық құралдың, приспособлениялар мен жабдықтардың, соның ішінде бақылау-өлшеу приборлары мен қорғаныс құралдарының бар екенін тексеру.
2.3. Күнге арналған сантехникалық жұмыстар жоспарымен, сондай-ақ қызмет көрсетілетін объектілердің инженерлік желілерінің (су құбыры, жылыту, кәріз) техникалық құжаттамасымен және схемаларымен танысу.
2.4. Алғашқы көмек көрсету құралдарының ақаусыздығына, сондай-ақ жұмыс жүргізілетін орындарда өртті шұғыл сөндіру құралдарының (өрт сөндіргіштер) бар екеніне және жұмыска қабілеттілігіне көз жеткізу.

2.5. Жұмыс аймағын (жертөлелер, жылу тораптары, санитарлық тораптар) әлеуетті қауіп көздерінің: газданудың, су басудың, ақаулы жарықтандырудың, жалаңаш сымдардың бар-жоғына тексеру және оларды жою бойынша шаралар қолдану.
2.6. Жөндеу жұмыстары жүргізілетін аймақтың (әсіресе люктерді ашқан кезде немесе тұрғындарды ауыстырған кезде) қоршалғанына немесе ескерту белгілерімен белгіленгеніне көз жеткізу.
2.7. Егер алдағы жұмыстар коммуналдық жүйелерді ажыратумен байланысты болса немесе білім алушылардың қауіпсіз қолжетімділігіне әсер етуі мүмкін болса, бұл туралы әкімшілікке, педагогтерге және персоналға хабарлау.
2.8. Арнайы киім мен жеке қорғаныс құралдарының (ЖҚҚ): ылғалдан қорғайтын қолғаптардың, қорғаныш көзілдіріктерінің, касканың, резеңке етіктердің, респиратордың бар екеніне және ақаусыздығына көз жеткізу.
2.9. Егер жұмыс агрессивті химиялық заттарды (құбырларды тазарту үшін) немесе герметиктерді пайдаланумен байланысты болса, оларды қолдану жөніндегі нұсқаулықпен танысу және тиісті ЖҚҚ пайдалану.
2.10. Жоспарланған жұмыстардың колледждің тіреуіш құрылыс конструкцияларының тұтастығын бұзмайтынына көз жеткізу.
2.11. Сумен жабдықтау немесе жылыту құбырларының учаскелерін ажырату қажет болған жағдайда, мұны колледж әкімшілігімен міндетті түрде келісу және персоналды алдын ала ескерту.
2.12. Жұмысты тек денсаулығы жақсы, шаршамаған немесе қозғалыстардың үйлесімділігі мен еңбек қауіпсіздігіне әсер етуі мүмкін басқа факторлар болмаған жағдайда ғана бастау.
2.13. Құбырлардың, запорлық арматураның күрделі зақымдалуы немесе апат қаупін төндіретін басқа факторлар анықталған жағдайда әкімшілікке дереу хабарлау және қауіпті оқшаулау бойынша шаралар қабылдау.

3. Жұмыс уақытындағы қауіпсіздік талаптары

3.1. Міндеттерді орындау кезінде слесарь-сантехник алынған нұсқауларды, технологиялық карталарды және еңбекті қорғау ережелерін қатаң басшылыққа алуы тиіс.
3.2. Белгіленген еңбек және тынығу режимін сақтау, ауыр физикалық жұмыстарды орындау кезінде шамадан тыс шаршауға жол бермеу.
3.3. Сантехникалық жұмыстарды орындау кезінде алаңдамау және колледждің басқа қызметкерлерін алаңдатпау.
3.4. Студенттердің болуын қадағалау және олардың жөндеу аймақтарының, ашық люктердің, колодецтер мен жертөле үй-жайларының жанында болуын толығымен болдырмау.
3.5. Қол құралымен (кілттер, құбыр кескіштер, плашкалар) жұмыс істеген кезде тек құбырлардың өлшеміне сәйкес келетін ақаусыз приспособленияларды пайдалану. Кілттерді басқа құбырлармен ұзартпау.
3.6. Электр құралымен (пластикалық құбырларға арналған дәнекерлеу аппараттары, перфораторлар) тек кабельдер мен ашалардың оқшаулауы ақаусыз болған жағдайда ғана жұмыс істеу. Желіге қосылған приборларды қараусыз қалдырмау.
3.7. Технологиялық операция аяқталғаннан кейін электр жабдығын желіден ажырату. Ақауы бар немесе қолдан жасалған электр приспособленияларын пайдалануға тыйым салынады.

3.8. Биіктікте жұмыс істеген кезде (құбырлардың жоғарғы тарату жүйелерін жөндеу) тек тегіс, тұрақты және құрғақ бетке орнатылған ақаусыз баспалдақтарды немесе подмостарды пайдалану.
3.9. 1,8 метрден астам биіктікте жұмыстарды орындау қажет болған жағдайда сақтандыру белдіктерін міндетті түрде пайдалану.
3.10. Білім алушылардың, оқытушылардың және басқа қызметкерлердің биіктікте монтаждау жұмыстары жүргізіліп жатқан жұмыс аймағының астында болуына қатаң тыйым салу.
3.11. Бітелулерді тазартуға немесе сантехникалық желімдерге арналған химиялық құралдарды пайдалану кезінде тек желдетілетін үй-жайда жұмыс істеу және қолғаптарды, көзілдіріктерді және респираторларды қолдану.
3.12. Күйдіретін химиялық заттардың, ыстық судың немесе жылу тасымалдағыштың теріге, шырышты қабаттарға және тыныс алу жолдарына түсуіне жол бермеу.
3.13. Студенттердің пайдаланылатын химикаттарға, сантехникалық материалдарға, бөлшектер мен құралдарға қол жеткізуін толығымен болдырмау.
3.14. Жұмыс орнында тәртіпті сақтау, құлаудың алдын алу үшін төгілген суды уақтылы сүрту, құбыр кесінділерін, қоқыс пен құралды жинау.
3.15. Бөлшектер мен құралдардың құлауын толығымен жоя отырып, оларды верстактарда немесе сөрелерде сенімді және қауіпсіз орналастыруды қамтамасыз ету.
3.16. Электр құралын ұзақ уақыт пайдаланған кезде оның ақаусыздығын бақылау, корпустың қызып кетуіне және күйік иісінің пайда болуына жол бермеу.
3.17. Тез тұтанатын материалдарды, тығыздағыштарды (зығыр, пакля), еріткіштерді жылу көздерінің немесе ашық оттың жанында қалдырмау.
3.18. Колледж үй-жайларында әкімшілікпен жазбаша келісусіз және наряд-рұқсатты ресімдеусіз ашық отты (мысалы, газ горелкасын немесе дәнекерлеу шамын) пайдаланбау. Отпен жұмыс жасалатын орынның жанында бастапқы өрт сөндіру құралдарын ұстау.
3.19. Студенттердің технологиялық нишаларға, жылу тораптарына және сантехникалық жабдықтарға қол жеткізе алмайтынын бақылау.
3.20. Колледж педагогтері мен қызметкерлерін ықтимал уақытша қолайсыздықтар (перфоратордың шуы, судың уақытша болмауы) туралы алдын ала ескерту.

4. Апатты жағдайлардағы қауіпсіздік талаптары

4.1. Жертөледе, жылу торабында немесе кез келген басқа үй-жайда өрт немесе түтін шығу белгілері анықталған кезде колледж әкімшілігіне дереу хабарлау және 101 немесе 112 телефоны арқылы өрт сөндіру қызметін шақыру.
4.2. Егер өрт ошағы шағын болса және өмір мен денсаулыққа тікелей қауіп төндірмесе, бастапқы құралдармен (өрт сөндіргіштермен) отты сөндіруге кірісу.
4.3. Түтіннің таралуын болдырмау үшін есіктерді тығыз жаба отырып, эвакуациялау жоспарына сәйкес студенттер мен персоналды эвакуациялауға жәрдем көрсету.
4.4. Жертөлелерде/кәріз колодецтерінде газдың ағуы немесе спецификалық иіс анықталған кезде жұмысты дереу тоқтату, адамдарды эвакуациялау, әкімшілік пен газ қызметіне хабарлау. Электр приборларын қоспау және өшірмеу, ашық отты пайдаланбау. Егер бұл қауіпсіз болса, желдетуді ұйымдастыру.
4.5. Авариялық бригада келіп, проблема толығымен жойылғанға дейін газдың ағу орнынан немесе қауіпті аймақтан қауіпсіз қашықтықта болу.

4.6. Сантехникалық жабдықтың электр желісінде ақаулық анықталған кезде (ұшқындану, корпусқа пробой, қысқа тұйықталу) қондырғыны дереу электр қуатынан ажырату және электршіге немесе жауапты тұлғаға хабарлау.
4.7. Апаттық жағдайды мамандар жойғанға дейін зақымдалған сымдарға, кернеу астында тұрған құбырларға тиіспеу.
4.8. Ыстық сумен жабдықтау немесе жылыту құбыры жарылған кезде (күйіп қалу қаупі бар) ғимаратқа кіреберістегі ысырмаларды немесе авариялық учаскені дереу жабу, судың төгілген жерін қоршау бойынша шаралар қабылдау, жарақат алған жағдайда алғашқы көмек көрсету және медпунктке жүгіну.
4.9. Құрылыс конструкцияларының, канал қабырғаларының немесе жабындардың құлау қаупі төнген кезде жұмысты дереу тоқтату, адамдарды қауіпті аймақтан шығару және колледж басшылығына баяндау.
4.10. Бейінді мамандардың ресми келуі мен қорытындысына дейін ықтимал құлау аймағынан тыс жерде болу.

5. Жұмыс аяқталғаннан кейінгі қауіпсіздік талаптары

5.1. Ауысым аяқталғаннан кейін жұмыс орнын тиісті тәртіпке келтіру, құралды кірден тазарту және оны арнайы бөлінген сақтау орнына қою.
5.2. Адамдардың сырғанауы мен жарақаттануын болдырмау үшін жұмыс аймағын құбыр қалдықтарынан, ескі төсемдерден, құрылыс қоқыстарынан тазарту.
5.3. Пайдаланылатын барлық электр жабдығының желіден ажыратылғанына көз жеткізу, сынақ стендтеріндегі немесе приборлардағы вентильдерді жабу.
5.4. Егер жөндеу жұмыстары аяқталмаса және жалғастыруды талап етсе, құбырлардың ашық учаскелерін тығындармен сенімді түрде жабу, жұмыс орнын қоршау және келесі ауысым үшін материалдарды дайындау.
5.5. Орындалған жұмыс көлемдері мен сантехникалық жүйелердің аяқталмаған жөндеулері туралы толық ақпаратты колледж басшылығына немесе ауысымдағы адамға беру.
5.6. Жертөлелердегі, жылу тораптарындағы және техникалық үй-жайлардағы терезелер мен есіктердің құлыпқа жабылғанына, жарықтандырудың өшірілгеніне және үй-жайлардың күзетке тапсыруға дайын екендігіне көз жеткізу.

6. Жауапкершілік

6.1. Слесарь-сантехник осы нұсқаулықтың талаптарын сақтағаны үшін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес дербес жауапкершілік көтереді.
6.2. Еңбекті қорғау талаптарын орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін апаттарға немесе адамдардың жарақаттануына әкеп соқтырған жағдайда, жұмыскер салдарының ауырлығына байланысты тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілікке тартылуы мүмкін.
6.3. Слесарь-сантехник колледждің тіршілікті қамтамасыз ету және қауіпсіздік жүйелерінің жұмыс істеуіне қатысты ішкі ақпараттың құпиялылығын сақтауға және оны үшінші тұлғаларға жария етпеуге міндетті.